

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

аспірантки Сидорчук Альони Олексіївни

на тему: «Формування та реалізація ефективних стратегій антикризового управління підприємств в умовах глобальних економічних викликів (на прикладі підприємств залізничного транспорту)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент з галузі знань 07 – Управління та адміністрування

Дисертаційна робота Сидорчук Альони Олексіївни на тему: «Формування та реалізація ефективних стратегій антикризового управління підприємств в умовах глобальних економічних викликів (на прикладі підприємств залізничного транспорту)» виконана на кафедрі «Економіка та менеджмент» факультету «Управління енергетичними та економічними процесами» Українського державного університету науки і технологій, подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 «Менеджмент». Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Українського державного університету науки і технологій (протокол № 5 від 27 грудня 2023 року).

1. Ступінь актуальності теми дисертації та її зв'язок з планами наукових робіт університету

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена необхідністю підвищення ефективності антикризового управління залізничним транспортом в умовах глобальних економічних викликів, нестабільного макроекономічного середовища, військово-політичної напруги та обмежених ресурсів. Зростаюча динаміка зовнішніх та внутрішніх ризиків, а також необхідність забезпечення сталого функціонування транспортної галузі вимагають удосконалення підходів до ефективних стратегій антикризового управління з урахуванням принципів гнучкості, адаптивності та фінансової стійкості. У вітчизняній практиці спостерігається дефіцит ефективних стратегій антикризового управління підприємств залізничного транспорту в умовах глобальних економічних викликів, що обумовлює потребу в науковому переосмисленні та формуванні нових концептуальних підходів до антикризового управління в транспортному секторі. Тому обрана тема є своєчасною, соціально значущою та такою, що має вагомое практичне і теоретичне значення.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною науково-дослідної роботи кафедри «Економіка та менеджмент», спрямованої на підвищення ефективності антикризового менеджменту в транспортному секторі та забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту України.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконувалася з урахуванням і відповідно до основних положень Стратегії АТ «Укрзалізниця» на 2019 – 2023 роки (затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 591-р), Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430-р), Стратегії людського розвитку (затверджена Указом Президента України від 02 червня 2021 р. № 225/2021).

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Наукова новизна отриманих результатів полягає в поглибленні теоретичних засад, удосконаленні методичних підходів і практичних положень щодо формування та реалізації ефективних стратегій антикризового управління підприємств залізничного транспорту України. Найбільш важливі результати дослідження, що містять елементи наукової новизни, полягають у такому:

вперше:

- розроблено адаптивний гібридний підхід, який поєднує метод TOPSIS з аналізом ієрархій АНР, нечіткими трикутними числами та спеціальним блоком воєнно-ризикових параметрів; така модель забезпечує інтегральний індекс близькості для регіональних філій «Укрзалізниці», дає змогу комплексно ранжувати альтернативи, прогнозувати сценарії ризиків і слугує науково обґрунтованою основою для цільового антикризового управління залізничною системою в умовах війни та подальшого відновлення.

удосконалено:

- механізм адаптації Цілей сталого розвитку України на залізничному транспорті до умов воєнного стану, який, на відміну від існуючих, ґрунтується на проактивно-коєволюційних засадах і забезпечує як послідовне, так і паралельне вирішення завдань покращення економічних, екологічних та соціальних параметрів діяльності підприємств залізничного транспорту і трансформації системи соціально-трудових відносин;

- комплексний підхід до цифровізації пасажирського сектору залізничного транспорту, який враховує: впровадження цифрової інфраструктури та «інтелектуального» транспорту, інструментів цифрового маркетингу, розумних систем енергоспоживання та енергозберігання, цифрових технологій HR – менеджменту та цифровізації основних процесів управління та безпеки;

- сценарний підхід до прогнозування ризиків - інтегровано ймовірнісне моделювання, АНР-ваги та лінійну нормалізацію, завдяки чому забезпечується більш точне й обґрунтоване виборення стратегічних сценаріїв розвитку залізничної системи;

- адаптивну бізнес-модель залізничного підприємства - розширено традиційну структурну схему, включено узгоджені блоки ціннісної пропозиції, операційної інфраструктури, фінансів, маркетингових стейкхолдерів, цифровізації, екології та гуманітарно-соціальної відповідальності, що забезпечує системну стійкість та інтеграцію з європейськими стандартами.

Набуло подальшого розвитку:

- теоретичні засади антикризового управління - систематизовано зовнішні (воєнні, макроекономічні, логістичні) та внутрішні (технічні, кадрові) чинники і їхній зв'язок із механізмами стратегічної адаптації підприємства;

- методика бізнес-моделювання та реінжинірингу бізнес-моделі - доповнена гуманітарною, соціальною та «зелено-логістичною» складовими, що розширило класичну матрицю ціннісних потоків і посилило довіру стейкхолдерів у надзвичайних умовах;

- інтегрована блок-схема антикризового управління - упорядковано

взаємодію між операційною, інноваційною, фінансовою та безпековою підсистемами з урахуванням внутрішніх і зовнішніх ризик-факторів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформовані в дисертації теоретичні висновки, методичні положення та практичні рекомендації можуть бути використані в процесі забезпечення антикризового управління підприємств залізничного транспорту з урахуванням вимог сталого розвитку і дозволять задовольнити потреби усіх стейкхолдерів та інтегруватися в європейську транспортну систему.

Основні положення і рекомендації використані підприємствами транспорту. Зокрема положення щодо адаптивної моделі антикризового управління впроваджено в діяльність АТ «Дніпровський стрілочний завод» (акт про впровадження №118-к/07-44 від 10 грудня 2024 р.), пропозиції щодо використання методичного підходу та економіко-математичних моделей в практиці ціноутворення враховані в діяльності ТОВ «Науково-виробниче об'єднання «Трансавтоматика» (акт про впровадження № 1 від 11 листопада 2024 р.).

Теоретичні та практичні розробки, запропоновані в дисертації, використовуються в навчальному процесі Українського державного університету науки і технологій при викладанні дисциплін «Антикризовий менеджмент», «Сталий розвиток» і при виконанні кваліфікаційних робіт, що підтверджується актом впровадження від 2 червня 2025 р.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є одноосібно виконаною працею. Усі наукові результати, викладені у дисертації, отримані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використані лише ті положення та ідеї, які є результатом особистих досліджень здобувача.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана діловою українською мовою з дотриманням стилю викладення результатів проведених досліджень відповідно до встановлених вимог. Стиль викладання наукових положень і висновків забезпечує доступність сприйняття та осмислення матеріалів дослідження.

3. Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та повнота опублікування результатів дисертації

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 15 наукових праць, у тому числі 4 публікації – у наукових фахових виданнях України, 1 – у журналі, що індексується в наукометричній базі Web of Science 10 праць апробаційного характеру, а саме:

статті, що входять до переліку наукових фахових видань і включені до міжнародних наукометричних баз:

1. Sydorchuk, A. (2022). Development of scientific and methodological approach to pricing on the basis of the enterprise value criteria, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 3, pp.73-78.DOI: 10.32702/2306-6806.2022.3.73 http://www.economy.in.ua/pdf/3_2022/14.pdf

2. Марценюк Л.В., Сидорчук А.О. Напрями реалізації цілей сталого розвитку України на залізничному транспорті та їх адаптація до умов воєнного стану. Інвестиції: практика та досвід, №16, 2024. С.88-97. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.16.88> <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4362/4397> (Особистий внесок: розроблено механізм адаптації Цілей сталого розвитку України на залізничному транспорті до умов воєнного стану).

3. Сидорчук А.О. Теоретико-методологічні засади стратегічного управління підприємствами залізничного транспорту в кризових умовах. Ефективна економіка, №9, 2024. <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4688/4727>

4. Сидорчук А.О. Аналіз сучасного стану та викликів залізничного транспорту в умовах глобалізації. Агросвіт, № 6, 2025. С.158-164. DOI: 10.32702/2306-6792.2025.6.158.

<https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/5924/5985>

статті, що включені до міжнародної наукометричної бази Web of science:

5. Матусевич, О., Котлубай, О., Бобиль, В., & Сидорчук, А. Особливості управління залізничними пасажирськими перевезеннями в умовах війни. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 5(46), 311–324. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.46.2022.3845> (Особистий внесок: досліджено світові моделі функціонування залізниць, приклади реформування та приватизації залізниць в європейських країнах).

тези доповідей і матеріали науково-практичних конференцій:

1. А. О. Сидорчук. Обґрунтування доцільності застосування методу оцінки ринкової вартості чистих активів для Укрзалізниці. Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 25 лютого 2022 року : збірник наукових праць [Електронний ресурс]. – Вінниця: ВНТУ, 2022. – 881 с. С.564-566.

2. А. О. Сидорчук. Забезпечення державної безпеки залізниць України внаслідок запровадження концесії. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 11 бер. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 464 с. С.222.

3. А. О. Сидорчук. Доцільність застосування вартісно-орієнтованого управління на залізницях України. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: XXXII Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених і студентів: тези доповідей, Дніпро, 3–4 травня 2022 р. [Електронне видання]. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. – 302 с. С.275-277.

4. А. О. Сидорчук. Передумови розвитку концепції оцінки вартості підприємства в умовах ринкової економіки. Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях : зб. матеріалів XX Міжнар. наук.-практ. конф. Одеського національного економічного університету, 14 квітня 2022 р. Одеса : ОНЕУ, 2022. 332 с. С. 83. <http://oneu.edu.ua/pro-pidsumki-provedennya-xh-mizhnarodnoyi-naukovo-praktichnoyi-konferentsiyi-naukovi-problemi-gospodaryuvannya-na-makro-mezo-ta-mikroekonomichnomu-rivnyah/>

5. Марценюк Л.В., Сидорчук А.О. Коливання позицій кредитного портфелю Укрзалізниці в умовах воєнного стану в Україні. Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф.

(м. Чернігів, 04 листоп. 2022 р.) /гол. ред. О. М. Тогочинський ; Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів : Академія ДПтС, 2022. 522 с. С. 39. (Особистий внесок: проаналізовано вплив війни на кредитний рейтинг підприємств залізничного транспорту).

6. Марценюк Л.В., Сидорчук А.О. Базові концепції розвитку системи управління підприємством в розрізі вартісного підходу. Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту [Текст]: матеріали 82 Міжнародної науково-практичної конференції, 20-21 квітня 2023 р. / за заг. ред. Ю.С. Пройдака, Р.В. Маркуля. УДУНТ. – Дніпро, 2023. – 428 с. С. 137-139. (Особистий внесок: сформовано пропозиції щодо застосування вартісного підходу в контексті антикризового управління підприємством).

7. Сидорчук А.О. Управління проєктами будівництва в контексті зниження претензій контрагентів. Всеукраїнська науково-технічна конференція студентів та молодих вчених «Наука і сталий розвиток транспорту», 27 жовтня, 2023 року, УДУНТ. Том 2. С.37-38.

8. А. О. Sydorchuk. Integration of modern technologies in anti-crisis management of railway transport for rapid response to threats. Modern Technologies: Improving the Present and Impacting the Future: International Scientific Multidisciplinary Conference of Students and Beginner Scientists – Дніпро: Український державний університет науки і технологій; 2024. – 152 с. С.40-41.

9. Сидорчук А. О. Управління інтеграційними процесами підприємств залізничного транспорту в контексті економічної стійкості // Russia-Ukraine War: Consequences for the World: зб. матеріалів 5-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Дніпро, 30–31 січ. 2025 р.). Дніпро: ФОП Мареніченко В. В., 2025. С. 150–157.

10. Сидорчук А. О. Антикризове управління залізничним транспортом України: виклики, шляхи модернізації та перспективи розвитку / А. О. Сидорчук, Л. В. Козловська // Impact of Artificial Intelligence and Other Technologies on Sustainable Development: зб. матеріалів 2-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Дніпро, 18–19 груд. 2024 р.). – Дніпро : ФОП Мареніченко В. В., 2024. – С. 189-190. (Особистий внесок: розроблено шляхи модернізації залізничного транспорту України).

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дослідження пройшли апробацію на 10 Міжнародних науково-практичних конференціях: Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні (Вінниця, 2022); Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти (Дніпро, 2022); Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях (Дніпро, 2022); Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях (Одеса, 2022); Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи (Чернігів, 2022); Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту (Дніпро, 2023); Наука і сталий розвиток транспорту (Дніпро, 2023); Modern Technologies: Improving the Present and Impacting the Future (Дніпро, 2024); Impact of Artificial Intelligence and Other Technologies on Sustainable Development (Дніпро, 2024), Russia-Ukraine War: Consequences for the World (Дніпро, 2025).

4. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

Під час виконання дисертації аспірантка Сидорчук А.О. дотримувалася принципів академічної доброчесності, що підтверджено сервісом перевірки робіт на виявлення схожості текстів Turnitin. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

ВИСНОВОК:

Ознайомившись з дисертаційною роботою Сидорчук Альони Олексіївни на тему: «Формування та реалізація ефективних стратегій антикризового управління підприємств в умовах глобальних економічних викликів (на прикладі підприємств залізничного транспорту)» зі спеціальності 073 «Менеджмент» та науковими публікаціями, у яких висвітлено основні наукові результати, а також враховуючи результати апробації дисертаційної роботи, вважаємо, що:

1. Дисертаційна робота «Формування та реалізація ефективних стратегій антикризового управління підприємств в умовах глобальних економічних викликів (на прикладі підприємств залізничного транспорту)» за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною придатністю здобутих результатів є закінченим фундаментальним дослідженням, яке відповідає ОНП «Менеджмент».

2. Дисертаційна робота «Формування та реалізація ефективних стратегій антикризового управління підприємств в умовах глобальних економічних викликів (на прикладі підприємств залізничного транспорту)» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, і рекомендується до разового захисту у спеціалізованій вченій раді.

Голова засідання, завідувач кафедри
«Економіка та менеджмент»,
д.е.н., професор

Тетяна ЧАРКІНА

Науковий керівник, професор кафедри
«Економіка та менеджмент»,
д.е.н., професор

Лариса МАРЦЕНЮК

Секретар, доцент кафедри
«Економіка та менеджмент»
к.е.н

Галина ГРЕБЕНЮК

Підписи: А. Марченко, Л. Марценюк,

Г. Гребенюк, завіряю

Заступник ректора

В. Кривенко, Н. Кривенко

